

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár hírlevele

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- VERITAS-est
- Hírek
- Olvasnivaló:

- *Deák Ferenc emlékműve*
- *Tildy Zoltán, a „gyenge” államfő 1947-ben*
- *Tildy Zoltán államfő megbuktatása 1948-ban*

- Cikkajánló
- Adatkezelési tájékoztató

VERITAS-est

Kárpátalja a szovjet érában (1944–1991)

2025. június 3-án 18 órai kezdettel *Kárpátalja a szovjet érában (1944–1991)* címmel tartjuk a VERITAS-estek soron következő beszélgetését. Az eseményen **Prof. Dr. Marinovich Endre**, intézetünk Tanácsadó Testületének elnöke moderálásával **Dr. Braun László**, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola docense és **Dr. Seres Attila**, intézetünk kutatócsoport-vezetője

MEGHÍVÓ

A
VERITASTörténetkutató Intézet és Levéltár
tisztelettel meghívja a

VERITAS-ESTEK

történelmi vitasorozat 99. rendezvényére, amelynek témája:

Kárpátalja a szovjet érában (1944–1991)

A beszélgetés
résztevői:

Dr. Braun László
főiskolai docens
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Dr. Seres Attila
tudományos főmunkatárs, kutatócsoport-vezető
VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár

Moderátor:

Prof. Dr. Marinovich Endre
elnök
VERITAS, Tanácsadó Testület

 2025. június 3. (kedd), 18.00 1093 Budapest, Zsil utca 2–4. <https://veritasintezet.hu> @veritastortenetkutointez7701Nemzeti
Kulturális
Alap

[A vita ezen a linken is követhető](#)

MÁRKI 100 – LUKINICH 75
KONFERENCIA

1925. július 1-jén, Gödöllőn hunyt el Márki Sándor, 1950. május 16-án, Budapesten pedig Lukinich Imre – mindketten kiváló tudósok, történészek. Rájuk, életművükre és munkásságuk fő állomásaira emlékezve rendez tudományos konferenciát intézetünk a Hadtörténelmi Intézet és Múzeummal közösen **2025. június 3-án** (kedd) 9:00-tól.

Márki Sándor pályája a Viharsarokból indult, Nagyváradon Pozsonyban, majd Budapesten tanult,

Pozsonyból Pécsre menekített tudományegyetemen tanított. Egy ideig az Országos Levéltár, majd az Országos Széchényi Könyvtár élén állt. „Párhuzamos életrajzuk” és életművük (például Erdély és a Rákóczi-kor történetének kutatása) is több ponton kapcsolódik egymáshoz, ezért haláluk kerek évfordulója jó alkalmat kínál arra, hogy a téma ismerői rájuk és munkásságukra emlékezzenek.

Helyszín: VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár, 1093 Budapest, Zsil utca 2-4., földszinti konferenciaterem

MÁRKI 100 – LUKINICH 75

A Hadtörténeti Intézet és Múzeum, valamint a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tisztelettel meghívja Önt a **Márki Sándor** és **Lukinich Imre** történelmi munkássága előtt tisztelő tudományos konferenciára.

A konferencia időpontja:
2025. június 3.

A konferencia helysége:
VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár,
1093 Budapest, Zsil utca 2-4.

Kiemelt támogató:
Rákóczi Szövetség

Délutáni ülészek, I. szekció – elnök: Oborni Teréz

14.00 – 14.20
Rácz György: *Márki Sándor helye a magyar medievisztikában*

14.20 – 14.40
Borsos Máttyás: *Az Erdélyi Fejedelemség története Lukinich Imre munkásságában*

14.40 – 15.00
B. Szabó János: *„A lengyel (ki)út” – I. Rákóczi György és Lengyelország Lukinich Imre vizsgálataiban*

15.00 – 15.20
Hermann Róbert: *A forradalom és szabadságharc első korszerű szintézise: Márki Sándor millenniumi összefoglalója*

15.20 – 15.30
Szabó E. István: *Márki Sándor társadalmi kapcsolatai Kolozsváron (1893–1913)*

15.30 – 15.40
kávészünet

Délutáni ülészek, II. szekció – elnök: Ujváry Gábor

15.40 – 16.00
Kínese Katalin Mária: *Kultusköveitől volt-e Márki Sándor? A Rákóczi-életrajz*

16.00 – 16.20
Mészáros Kálmán: *A „tánciskolai kályha”, avagy Márki Sándor Rákóczi-biográfijának máig megkerülhetetlen forrásbázisa*

16.20 – 16.40
Seres István: *Márki Sándor akadémiai székfoglalója: Péro lázadása*

16.40 – 17.00
Hammerstein Judit: *Szövetséges vagy fenyegető hatalom Oroszország? Márki Sándor írásai a magyar–orosz kapcsolatokról*

17.00 – 17.20
Kérdések, hozzászólások

17.20 – 17.25
Zárszó

A KONFERENCIA PROGRAMJA:

09.00 – 09.10
A megjelenteket köszönti és a konferenciát megnyitja **Dr. Szakály Sándor** főigazgató (VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár)

Délutáni ülészek, I. szekció – elnök: Tóth Szilárd

09.10 – 09.30
Erdész Ádám: *Történetírás és emlékeztetpolitika mozgó határai Márki Sándor munkásságában*

09.30 – 09.50
Ujváry Gábor: *Lukinich Imre és a Bécsi Magyar Történelmi Intézet*

09.50 – 10.10
Tüskés Anna: *Márki Sándor és Lukinich Imre képzőművészeti ábrázolásai és fényképei*

10.10 – 10.40
kávészünet

Délutáni ülészek, II. szekció – elnök: Erdész Ádám

10.40 – 11.00
Tóth Szilárd: *Egy karrier és egy világgép összeomlása: a román megszállás és Márki Sándor utolsó kolozsvári évei*

11.00 – 11.20
Vajda Tamás: *Márki Sándor 1921–1925 közötti szegedi egyetemi professzori munkássága*

11.20 – 11.40
Kis Domokos Dániel: *Lukinich Imre az Országos Széchényi Könyvtár élén*

11.40 – 12.00
Kérdések, hozzászólások

12.00 – 14.00
szünet

HÍREK

A Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ (MÉM MDK) Budapest ostromának 80. évfordulójára a háborús károkat bemutató, július 27-éig látogatható kiállítással emlékezik a Műhelytér kiállítótérben. A korszak részletesebb megismerése érdekében **Prof. Dr. Szakály Sándor** tartott szubjektív tárlatvezetést. A kiállítással kapcsolatban [itt érhető el](#) több információ.

2025. május 17-én 13:00-tól futballtörténeti vetélkedőt rendezett az Aranycsapat Testület és a Magyar Futballmúlt Kegyeleti Társaság *A magyar futball története a kezdetektől napjainkig* címmel. A rendezvényt Bozsik József és Buzánszky Jenő, az Aranycsapat legendás játékosai születésének 100. évfordulója, valamint a magyar válogatott ezer mérkőzésének tiszteletére és emlékére tartották a Pannonhalmi Béla Baptista Általános Iskola és Gimnáziumban (Budapest 19. kerület, Kispest, Szegfű u. 10.). A döntőbe nyolc felnőtt és öt ifjúsági csapat került. A döntő zsűrijében az Aranycsapat legendás játékosainak leszármazottai, ismert sporttörténészek, sportújságírók, labdarúgók foglaltak helyet, többek között **Prof. Dr. Szakály Sándor**. A vetélkedő előtt virágot helyeztek el az iskola bejáratánál Bozsik József és Puskás Ferenc emléktáblájánál.

Szalay-Bobrovniczky Kristóf, Magyarország honvédelmi minisztere a Magyar Honvédelem Napja alkalmából **Prof. Dr. Szakály Sándornak** „a magyar hadisírok, hadi emlékművek és kegyeleti helyek ápolása és gondozása, valamint e tevékenységek támogatása érdekében huzamos időn át végzett áldozatos munkája elismeréseként” a Magyar Hadisírgondozásért Kitüntető Cím arany fokozatát adományozta.

Május 23-án, az első szabadon választott kormány megalakulásának 35. évfordulóján emlékkonferenciát rendezett intézetünk, valamint az 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége. A konferencia fő előadását Dr. Kiss Gyula, az Antall és a Boross kormány minisztere tartotta, az akkori kormányzati munkát értékelte 35 év távlatából. Ezután részletes beszámolók hangzottak el azokról az intézeti munkatársaktól, akik eddigi kutatásaikban az 1990 és 1994 közötti kormányzati tevékenység értékelésével, elemzésével foglalkoztak. Az emlékkonferenciát üzenetben köszöntötte **Boross Péter** volt miniszterelnök. Az üzenet [itt olvasható](#) teljes terjedelmében.

Olvasnivaló

Deák Ferenc emlékműve

A „Deák Ferencz emlékének törvénybe iktatásáról” [így!] szóló 1876. évi III. törvénycikk – melyet a [Mindennapi történelem rovatunkban](#) korábban mutattunk be – úgy rendelkezett, hogy „országos adakozás útján” állítsanak fel egy „elhunythoz méltó” emlékművet Budapesten. A törvény ennek végrehajtását a kormányra bízta, kötelezve arra, hogy intézkedéseiről évente tegyen jelentést az országgyűlés két házának. A miniszterelnök e kötelezettségnek megfelelően 1878 és 1888 között összesen tizenegy jelentést terjesztett be, ami önmagában véve mutatja, hogy a szoborállítás milyen hosszú időbe telt. A kormány feleslegesnek tartotta, hogy az 1876. évben tett intézkedésekről az országgyűlést tájékoztassa, „miután azok inkább csak előkészítési lépésekből állottak, az ügynek az 1876. év végén kezdetleges állapota miatt”.

Kép forrása: Fortepan / Deutsche Fotothek / Brück und Sohn

[Hollósi Gábor teljes cikke itt olvasható el](#)

Tildy Zoltán, a „gyenge” államfő 1947-ben

Egyesek Tildy Zoltán szerepét a magyar állam élén, a „gyenge” jelzővel illetik. Megítélésekor szemére vetik mérsékelt politikáját és „túlzott engedékenységét” a kommunisták és a Szovjetunió felé. Az 1947. év jelentős változásokat hozott az egész magyar belpolitikában, illetve a Független Kisgazdapárt életében. Eddigre ugyanis már a végső fázisához ért a kormányzópárt felbomlásának kommunista akciója. A három év során, amíg Tildy az „ország élén” volt, a politikai közélet legmegdöbbentőbb eseménye 1947. február 25-én történt, amikor Kovács Bélát, a Kisgazdapárt főtitkárát a szovjetek letartóztatták és elhurcolták. Az 1956 tavaszán szabadult Kovács Béla emiatt végig neheztelt Tildyre és Nagy Ferencre, amiért ők, állam-, illetve kormányfőként, nem álltak ki erélyesen mellette és nem tudták megvédeni.

Kép forrása: A Román Kultúra Hete Tildy Zoltán köztársasági elnök úr védnöksége alatt – rendezvényplakát. Magyar Nemzeti Múzeum, Plakát gyűjtemény, 91.0279. Készítő/Alkotó: Köpeczi Bócz István, grafikus, festő, díszlettervező (1919–1978), Budapest, 1947.

Tildy Zoltán államfő megbuktatása 1948-ban

Az 1948-as esztendőben volt az 1848-49-es forradalom és szabadságharc centenáriuma, illetve Petőfi Sándor születésének 125. évfordulója. Így január elsején, a Köztársaság Házában történt újévi üdvözlések után, Tildy Zoltán és felesége, Tildy Zoltánné Gyenis Erzsébet Kiskőrösre utaztak az országos Petőfi ünnepségre. A következő hónapban a magyar államfő már a Szovjetunióba utazott Dinnyés Lajos miniszterelnökkel és a magyar kormányküldöttséggel (Rákosi Mátyás és Szakasits Árpád miniszterelnök-helyettesekkel, Molnár Erik külügyminiszterrel, Veres Péter honvédelmi miniszterrel, Dobi István korábbi államminiszterrel, a Független Kisgazdapárt elnökével) együtt. A Moszkvába 1948. február 16-án megérkezett magyar delegáció utazásának célja, a magyar–szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződés aláírása volt, amelyre február 18-án került sor.

Képen: Nagygyűlés a Parlament előtt az 1848-49-es forradalom és szabadságharc centenáriumi ünneplése alkalmából. Tildy Zoltán

[Albert Zoltán Máté teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

Nemzeti minimum

„Hányszor halljuk: nemzeti minimum. Jó lenne, ha lenne, de mi legyen az, és milyen legyen? Általában politikusok, politológusok, történészek és mindenféle „népek” emlegetik, de igazi választ soha senki nem ad, mert a nemzeti minimum mindenkinek mást jelent. Azonos vélekedés a rendszerváltoztatásról? (Ha ezt leírom, máris lesznek, akik a rendszerváltást, mások pedig a rendszerváltozást tartják a megfelelő kifejezésnek, leszámítva azokat, akik az 1989–1990-es „fordulatot” elit- vagy gengszterváltásnak tartják.) Hát akkor ebben sem jutunk el a nemzeti minimumhoz.” - írja a Mandinerben intézetünk főigazgatója, **Prof. Dr. Szakály Sándor**.

[Szakály Sándor írása itt található](#)

A Vatikán és a 20. század

„A két világháború, az Oroszországban lezajló „szocialista forradalom”, a fasizmus, a szocialista és a kapitalista világrendszer szembenállásán kialakuló világ, majd a legyőzhetetlennek hitt és a marxizmus-leninizmus szerint a jövő egyedüli reményteljes perspektíváját kínáló szocialista rendszerek összeomlása újabb és újabb kérdéseket vetett fel a század emberének. A tudományok, a technika fejlődése megváltoztatta a világról alkotott képet. Az egyház számára is kihívást jelentettek és jelentenek a kor változásai.” - **Dr. Bertalan Péter**, intézetünk tudományos főmunkatársa gondolatai a Magyar Nemzetben jelentek meg.

[Bertalan Péter írása itt olvasható](#)

Cyrano jelenti – Kádárékat minden érdekelte a színházakban

„1957-ben Major Tamástól Páger Antalón át Kiss Ferencig széles spektrum jellemezte a magyar színházi

holdhoz című amerikai darab budapesti bemutatója, illetve a beszervezett színész, Szakáts Miklós jelentései.” - írja a Magyar Nemzetben tudományos főmunkatársunk, **Dr. Rácz János**.

[Rácz János írása itt olvasható](#)

Az új adatkezelési tájékoztatónkat [itt tudja elolvasni](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)